Vlaamse Regering

Voorontwerp van decreet over het hybride onderwijs in het secundair onderwijs

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 112, eerste lid, 9°, a) van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, het laatst gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, wordt punt 1) vervangen door wat volgt:

"1) de basisprincipes van het school- of centrumbeleid met betrekking tot leerlingenevaluatie, met inbegrip van, desgevallend, de leerstofonderdelen die via interactief afstandsonderwijs worden aangeboden, waaronder voor het secundair onderwijs de beslissing van de klassenraad wordt verstaan of de leerling in voldoende mate de doelstellingen, vastgelegd door of krachtens decreet- of regelgeving, heeft bereikt of nagestreefd, naargelang van het geval;".

Art. 3. In deel III, titel 2, van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 februari 2022, wordt een hoofdstuk 4/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk 4/1. Interactief afstandsonderwijs".

Art. 4. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt in hoofdstuk 4/1, ingevoegd bij artikel 10, een artikel 122/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 122/2. In het voltijds gewoon secundair onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 4 kan een school interactief afstandsonderwijs organiseren voor een leerling of leerlingengroep.

Interactief afstandsonderwijs bestaat uit onderwijsactiviteiten die via digitale media plaatsonafhankelijk worden georganiseerd tijdens de schooltijd en waarbij er interactie is tussen de leerling en de leerkracht, synchroon of asynchroon.

Interactief afstandsonderwijs wordt altijd georganiseerd in combinatie met contactonderwijs. De school of het centrum bepaalt autonoom de verhouding tussen interactief afstandsonderwijs en contactonderwijs.

Interactief afstandsonderwijs kan per structuuronderdeel op schooljaarbasis voor maximaal:
1° 20% in de eerste graad en het onthaaljaar;
2° 30% in de tweede graad;
3° 40% in de derde graad.

In een duaal opgericht structuuronderdeel hebben de percentages, vermeld in het vierde lid, betrekking op de schoolcomponent.

Voor de structuuronderdelen met in de benaming "topsport", die vallen onder toepassing van het gesloten topsportconvenant, het structuuronderdeel "Ballet" en de opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs, zijn de maxima niet van toepassing. ".

Art. 5. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt in hetzelfde hoofdstuk 4/1 een artikel 122/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 122/3. Een school of centrum kan alleen interactief afstandsonderwijs als vermeld in artikel 122/2, organiseren als de school of het centrum aan al de volgende voorwaarden voldoet:
1° de school of het centrum maakt een analyse van de beginsituatie, met minstens aandacht voor de beschikbaarheid en kennis van de benodigde ICT-materialen en competenties, voor de leerling en de leerkracht;
2° de school of het centrum ontwikkelt voor zichzelf de visie op en de bijhorende doelen van het interactieve afstandsonderwijs;
3° de school of het centrum waarborgt de participatiekansen van elke leerling. De leerling krijgt altijd de mogelijkheid om het interactieve afstandsonderwijs in de school of het centrum te volgen. Ook de leraar krijgt altijd de mogelijkheid om in de school of het centrum les te geven.".

Art. 6. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt in hetzelfde hoofdstuk 4/1 een artikel 122/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 122/4. Een school die of een centrum dat interactief afstandsonderwijs als vermeld in artikel 122/2, organiseert, neemt dat op in zijn schoolreglement of

centrumreglement, en vermeldt, met behoud van de toepassing van artikel 112, minstens al de volgende elementen:

1° de mogelijkheid om het interactieve afstandsonderwijs in de school of het centrum te volgen;

2° de structuuronderdelen die in interactief afstandsonderwijs worden georganiseerd;

3° of het interactieve afstandsonderwijs in groep of individueel wordt aangeboden.".

Art. 7. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt in hetzelfde hoofdstuk 4/1 een artikel 122/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 122/5. Als een school of centrum interactief afstandsonderwijs organiseert als vermeld in artikel 122/2, wordt de wijze waarop personeelsleden worden ingezet, vastgelegd in het arbeidsreglement.".

Art. 8. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt in hetzelfde hoofdstuk 4/1 een artikel 122/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 122/6. Met het oog op een mogelijke bijsturing wordt het hybride onderwijs in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4, in het schooljaar 2027-2028 geëvalueerd.

De Vlaamse Regering kan de nadere modaliteiten van deze evaluatie bepalen en heeft bij die evaluatie minstens aandacht voor de gelijke onderwijskansen van alle leerlingen.".

Art. 9. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2022.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS

VOORONTWERP VAN DECREET HOUDENDE HET HYBRIDE ONDERWIJS IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Samenvatting Dit voorontwerp van decreet regelt de minimale bepalingen voor de organisatie van het hybride onderwijs in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4. Dit decretale kader laat ruimte aan school- en centrumbesturen om het interactief afstandsonderwijs vorm te geven op maat van hun pedagogische-didactische visie en rekening houdend met de context van de school of het centrum.

Op 8 juli 2022 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet voor de eerste keer principieel goed, waarna het advies werd gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad en er onderhandelingen met de sociale partners plaatsvonden.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De coronapandemie deed veel scholen kennis maken met interactief afstandsonderwijs, vaak vanuit een overmachtsinvalshoek. De gevolgen van de pandemie daagden het onderwijs uit om belangrijke stappen te zetten in het organiseren van interactief afstandsonderwijs. Gaandeweg integreerden scholen dit interactief afstandsonderwijs met contactonderwijs, om te komen tot een vorm van hybride leren. Dit zorgde voor grote uitdagingen voor de scholen, leerlingen en hun ouders, maar ook voor kansen.

In het kader van dit voorontwerp van decreet wordt gekozen voor hybride onderwijs. De term 'hybride onderwijs' dient te worden begrepen als een overkoepelende term voor de combinatie van een component interactief afstandsonderwijs en contactonderwijs. Met deze terminologie wordt louter verwezen naar de combinatie van deze beide componenten. Deze term verwijst geenszins naar de wijze waarop beide componenten ten opzichte van elkaar worden georganiseerd en/of hoe leerlingen deelnemen aan één van beide componenten.

Met interactief afstandsonderwijs worden onderwijsactiviteiten bedoeld die via digitale media plaatsonafhankelijk worden georganiseerd tijdens de schooltijd en waarbij er interactie is tussen leerling en leerkracht. Dit interactief afstandsonderwijs kan synchroon of asynchroon worden georganiseerd.

Synchroon afstandsonderwijs betekent dat leraren en leerlingen op hetzelfde moment online aanwezig zijn door bijvoorbeeld gebruik te maken van videovergadersoftware. Daartegenover staat asynchroon afstandsonderwijs waarbij de communicatie en interactie tussen leraar en leerlingen niet tegelijkertijd plaatsvindt. Leerlingen kunnen een opgenomen interactieve presentatie doorlopen zonder dat de leraar op dat ogenblik online aanwezig is, of een bijdrage leveren op een online discussieforum waar een medeleerling een dag later op reageert[1].

[1] UGent, VUB, Thomas More (2022). Blended learning in het Vlaams secundair onderwijs. Van noodzaak naar structurele implementatie. Inspiratiegids, 8.

Voor een groep leerlingen kan hybride onderwijs een kwaliteitsvolle vorm van onderwijs zijn wanneer dit op een kwalitatieve en doordachte wijze – en met oog voor verschillende randvoorwaarden – wordt ingezet. Net zoals voor het contactonderwijs, wordt ook het hybride onderwijs gevat door het referentiekader onderwijskwaliteit (OK) zoals opgenomen in het decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs. Bij een doorlichting door de onderwijsinspectie zal – ook voor het interactief afstandsonderwijs – onder andere worden nagegaan in welke mate de onderwijsinstelling kwaliteitsvol onderwijs verstrekt dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK.

Het interactief afstandsonderwijs biedt een alternatief op contactonderwijs en vindt plaats tijdens de schooltijd. Hoewel er een consensus bestaat dat contactonderwijs de kern vormt van het Vlaamse onderwijs, hebben scholen en centra gemerkt dat hybride onderwijs waarbij lessen op school en online leeractiviteiten elkaar afwisselen, een meerwaarde kan vormen voor het leerproces van leerlingen.

Hybride onderwijs biedt leerlingen de mogelijkheid tot brede competentieontwikkeling dankzij de verscheidenheid aan leertaken- en middelen die worden ingezet. Uit het OBPWO 21.05 onderzoek in het kader van blended learning kwamen een aantal voordelen naar voren. Blended learning of de combinatie van interactief afstandsonderwijs en contactonderwijs biedt voordelen op vlak van flexibiliteit in het leerproces, cognitief activerende werkvormen en de motivatie van leerlingen.

Onderzoek wijst uit dat de combinatie een positief effect heeft op de leeruitkomsten van leerlingen door de aansluiting op hun specifieke leernoden en het maakt het mogelijk om leerinhouden in verschillende verschijningsvormen (video, gesproken, tekst) aan te bieden. Het helpt de executieve functies van leerlingen te ondersteunen en biedt mogelijkheden tot interactieve samenwerking tussen leerlingen buiten de klascontext. Ook voor de meest kwetsbare leerlingen kan de combinatie van beiden positief zijn, doordat het deze leerlingen kan ondersteunen via aanvullende online tutoring. Naast de positieve effecten op de leeruitkomsten, is het van belang oog te blijven houden op het welbevinden van de leerlingen. Wanneer een keuze voor hybride onderwijs het welbevinden van de leerlingen onder druk zet, kan dit implicaties hebben op de effectiviteit van dit afstandsonderwijs, en dient een heroverweging zich mogelijks aan. De coronapandemie heeft de koppeling tussen dit afstandsonderwijs en het welbevinden van leerlingen sterk onder de aandacht gebracht.

Op Vlaams niveau werden er binnen de coronacontext belangrijke investeringen gedaan zodat scholen de middelen ter beschikking hadden om snel te schakelen naar een andere aanpak van onderwijs en leren. De coronapandemie heeft niet alleen Vlaanderen maar onderwijs- en opleidingsstelsels binnen de volledige Europese Unie en wereldwijd getroffen. De Europese lidstaten zijn er net als Vlaanderen in geslaagd om snel oplossingen en steun in te zetten voor de leerlingen en de scholen.

Binnen Europa is men het eens dat de succesvolle innovaties die tijdens de pandemie zijn ingevoerd een blijvende plaats verdienen in het onderwijsaanbod. Er zijn nuttige lessen geleerd over nieuwe onderwijs- en opleidingsmogelijkheden, waaronder een sterke toename van de digitale vaardigheden bij leraren, scholen en leerlingen.[2]

De Raad van de Europese Unie beveelt aan om extra aandacht te besteden aan het waarborgen van gelijke kansen. Als een school ervoor kiest om hybride onderwijs

[2] Aanbevelingen van de Raad van 29 november 2021 over blended leren voor hoogwaardig en inclusief basis- en middelbaar onderwijs (PB 2021/C 504/03 van 14.12.2021).

aan te bieden, moet ze ervoor zorgen dat alle leerlingen mee zijn, ook de meest kwetsbare leerlingen. Voor Europa is één van de grootste uitdagingen voor kwaliteitsvol afstandsleren het waarborgen van inclusie en gelijke toegang voor alle leerlingen, leraren, opleiders en gezinnen. Ook leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften vormen een kwetsbare groep en moeten begeleiding en extra ondersteuning krijgen. Redelijke aanpassingen die op school worden genomen, gelden voor de betrokken leerling ook tijdens het interactief afstandsonderwijs.[3]

Om scholen de mogelijkheid te bieden hybride onderwijs structureel in te bedden in hun onderwijsorganisatie, wordt in voorliggend decreet een minimaal regelgevend kader vastgelegd.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Tijdens de eerste lockdown in maart- juni 2020 schakelden veel scholen over op afstandsonderwijs vanuit een overmachtssituatie. Bij aanvang van de tweede lockdown in het najaar van 2020, werd door scholen vaak een combinatie van contact- en afstandsonderwijs georganiseerd. De coronapandemie deed veel scholen kennis maken met afstandsonderwijs, en vanuit de scholen kwam de vraag om dit verder te kunnen zetten op structurele basis binnen een juridisch sluitend kader.

Om voldoende garanties te bieden voor alle betrokken actoren – leerling, leerkracht, ouders - is het noodzakelijk te voorzien in een sluitend regelgevend kader dat ingaat op de noodzakelijke randvoorwaarden waarbinnen interactief afstandsonderwijs kan worden ingericht. Deze randvoorwaarden worden verderop uitgebreid toegelicht, maar hebben (o.a.) betrekking op:

- Het garanderen van kwaliteitsvol onderwijs, ook wanneer dit via interactief afstandsonderwijs wordt georganiseerd;
- Het garanderen van het leerrecht en de participatiekansen van elke leerling, met speciale aandacht voor leerlingen die zich in een kwetsbare thuissituatie bevinden of leerlingen met specifieke ondersteuningsnoden. Het organiseren van interactief afstandsonderwijs dat ingebed zit in een brede visie en vertrekt vanuit een beginsituatieanalyse.
- De gedragenheid van het interactief afstandsonderwijs door alle onderwijsparticipanten.

Gezien de verscheidenheid tussen scholen/centra en leerlingen(groepen) dient het regelgevend kader voldoende ruimte te bieden voor een organisatie op maat van de doelgroep, maar dient het tevens een duidelijke afbakening te maken van noodzakelijke voorwaarden.

Voorliggend regelgevend kader geeft de voorwaarden aan waaraan de organisatie van hybride onderwijs in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4, minimaal moet voldoen. In de opleidingsvormen 1, 2 en 3 van het buitengewoon secundair onderwijs en in het stelsel leren en werken kan geen hybride onderwijs georganiseerd worden. De centra voor leren en werken en centra voor de vorming van zelfstandigen en KMO, kunnen wel hybride onderwijs organiseren in het kader van duaal leren, dat als voltijds secundair onderwijs wordt beschouwd.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

[3] Conclusies van de Raad over het bestrijden van de COVID-19-crisis in het onderwijs en opleiding (PB 2020/C 212 I/03 van 26.6.2020).

Het decretaal kader voor hybride onderwijs biedt aan scholen en centra maximale mogelijkheden om, volgens het eigen pedagogisch project, het interactief afstandsonderwijs autonoom vorm te geven. Ook op Europees niveau is er de aanbeveling om ruimte te laten op schoolniveau om hybride onderwijs te plannen en te organiseren.

In het bieden van deze ruimte, blijft contactonderwijs nog steeds een centrale pijler. Interactief afstandsonderwijs dient in combinatie met dit contactonderwijs te worden aangeboden. Uit onderzoek van Pulham & Graham (2018)[4] blijkt dat de fysieke en online component niet los van elkaar kunnen worden gezien bij interactief afstandsonderwijs. Het is de bedoeling dat beide componenten weloverwogen gecombineerd worden om elkaar te versterken. Uit het wetenschappelijk onderzoek blijkt ook dat een keuze voor 100% interactief afstandsonderwijs niet de voordelen kan bieden die een combinatie van contactonderwijs met interactief afstandsonderwijs (= hybride leren) kan bieden.

Om de minimale garanties op het behouden van een kwaliteitsvol evenwicht tussen beide componenten te verzekeren, wordt dan ook voor het interactief afstandsonderwijs een maximum ingeschreven. Voor het bepalen van dit maximum, wordt er gedifferentieerd naargelang de graad waarin de leerlingen zich bevinden. Uitgaande van een principe van geheel contactonderwijs in het basisonderwijs, is het immers aangewezen om in het secundair onderwijs een groei te voorzien in dit hybride onderwijs, en de maximumgrenzen voor het interactief afstandsonderwijs daar ook op af te stemmen.

Zo wordt er voor de eerste graad (en het onthaaljaar) gekozen voor een maximum van 20 procent van de totale onderwijstijd per structuuronderdeel op schooljaarbasis, dat kan worden gegeven in afstandsonderwijs. Voor de tweede graad kan dit aandeel groeien naar 30% en voor de derde graad wordt dit maximum op 40 procent ingeschreven. Deze maximumgrenzen zorgen ervoor dat er nooit kan gekozen worden voor verhoudingen waarbij het interactief afstandsonderwijs zich disproportioneel gaat verhouden ten opzichte van contactonderwijs.

In het buitengewoon secundair onderwijs is hybride onderwijs ook mogelijk, zij het enkel voor de opleidingsvorm 4 waarvan het studieaanbod overeenstemt met het voltijds gewoon secundair onderwijs en waarbij dan ook bovenstaande maximumgrenzen van toepassing zijn.

Impactanalyse

Nu het onderwijs stilaan evolueert van een overmachtscontext naar een meer genormaliseerde context, komt vanuit het onderwijsveld de vraag om hybride onderwijs structureel te organiseren in het secundair onderwijs. Hybride onderwijs kan een kwaliteitsvol alternatief vormen voor voltijds contactonderwijs, als er een krachtige ondersteunende leeromgeving is en als scholen zich hierop voldoende kunnen voorbereiden. Bovendien kan het een bijkomende manier zijn om aan differentiatie binnen de klasgroep te doen of om een antwoord te bieden op de ondersteuningsvragen van een specifieke doelgroep. In deze context kreeg de administratie de opdracht om een regelgevend kader uit te werken om afstandsonderwijs als organisatievorm structureel mogelijk te maken.

Dit voorontwerp van decreet regelt de minimale bepalingen voor de organisatie van interactief afstandsonderwijs in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4. Met interactief

---

[4]Pulham, E., & Graham, C. R. (2018). Comparing K-12 online and blended teaching competencies: A literature review. *Distance Education*, 39(3), 411-432. https://doi.org/10.1080/01587919.2018.1476840

afstandsonderwijs worden onderwijsactiviteiten bedoeld die via digitale media plaatsonafhankelijk worden georganiseerd tijdens de schooltijd en waarbij er interactie is tussen de leerling en leerkracht. Dit interactief afstandsonderwijs kan synchroon of asynchroon worden georganiseerd.

Verschillende scenario's voor de invulling van afstandsonderwijs werden tijdens de totstandkoming van dit decreet afgewogen (cf. bijgevoegde JoKER). De gekozen optie is een minimaal regelgevend kader voor de organisatie van hybride onderwijs. Binnen het regelgevend kader blijven de school- en centrumbesturen ruimte behouden om het interactief afstandsonderwijs vorm te geven op maat van hun pedagogisch-didactische visie en rekening houdend met de context van de school of het centrum. Scholen zien een potentieel in een combinatie van onderwijs op school en op afstand om de leeromgeving te versterken en leerlingen uit te dagen.[5] Als scholen van mening zijn dat afstandsonderwijs zowel voor leerprestaties als voor het welbevinden van de leerlingen een positieve keuze is, dan moeten ze hierop kunnen inzetten. Om minimale garanties op het behouden van een kwaliteitsvol evenwicht tussen beide componenten te verzekeren, wordt een maximum ingeschreven, uitgedrukt in een verhouding van de onderwijstijd aan afstandsonderwijs, dat varieert tussen de graden in het voltijds gewoon secundair onderwijs, en in het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4.

Implementatie

Hybride onderwijs kan worden aangeboden aan een leerlingengroep of een individuele leerling. Het is echter geen afdwingbaar leerlingenrecht, het behoort tot de autonomie van de school of het centrum om het leerproces vorm te geven. Het aanbieden aan een leerlingengroep geniet op vele vlakken de voorkeur (organisatie, bereik, etc.), maar binnen de gegeven autonomie kan een school of centrum ook kiezen voor een aanbod interactief afstandsonderwijs aan een individuele leerling. Ongeacht de keuze die wordt gemaakt in organisatievorm, moeten leerlingen steeds de mogelijkheid hebben om het interactief afstandsonderwijs op de school of het centrum te kunnen volgen. Niet alle leerlingen beschikken immers over een voldoende aangepaste thuiscontext om de lessen kwaliteitsvol te kunnen volgen. Het is belangrijk dat scholen en centra proactief die randvoorwaarden opsporen en nagaan of alle leerlingen in optimale omstandigheden kunnen les volgen. Indien dit niet het geval blijkt, dient de school of het centrum dus ook in de mogelijkheid te voorzien het interactief afstandsonderwijs op de school of het centrum aan te bieden.

Het organiseren van hybride onderwijs heeft een impact op de thuiscontext van de leerling. Een tijdige en duidelijke communicatie van de momenten en de omvang van het interactief afstandsonderwijs is noodzakelijk zodat gezinnen daarmee rekening kunnen houden.

Indien de school of het centrum beslist interactief afstandsonderwijs te organiseren, dan dient zij dit op te nemen in het school- of centrumreglement. Het is immers belangrijk dat de manier waarop het onderwijs wordt georganiseerd en de plaats die het interactief afstandsonderwijs daarin krijgt, voldoende gedragen wordt door de onderwijsparticipanten. Het schoolreglement geeft ook meer informatie over de organisatie van het afstandsonderwijs doorheen het schooljaar.

Aangezien structureel hybride onderwijs ook belangrijke implicaties heeft voor het personeel, wordt de wijze waarop personeelsleden worden ingezet vastgelegd in het arbeidsreglement, dat wordt onderhandeld met de lokale personeelsvertegenwoordiging.

---

[5] OBPWO 2022, Thema 7 : gecombineerd leren (blended learning) in het secundair onderwijs: kenmerken, vormen en randvoorwaarden, p.22.

Uiteraard heeft het inzetten op interactief afstandsonderwijs een belangrijke impact op nodige digitale infrastructuur, -toepassingen en - competenties die, zowel bij leerkrachten als leerlingen. Onder druk van de coronapandemie hebben heel wat scholen en centra de voorbije schooljaren een razendsnelle inhaalbeweging moeten maken op het vlak van ICT-integratie in het onderwijs. Voor personeelsleden die daarvoor misschien nauwelijks gebruik maakten van digitale media, is het gebruik van multimediatoepassingen of het gebruik van een digitale leeromgeving gemeengoed geworden.

Via Digisprong heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om dat momentum aan te grijpen en scholen en centra op dat vlak verder te versterken. De Vlaamse Regering maakte 375 miljoen euro vrij voor infrastructuur en professionalisering met betrekking tot digitaal onderwijs. Ook werd op 1 september 2021 het Kenniscentrum Digisprong opgericht. Het Kenniscentrum Digisprong neemt verschillende taken op om het onderwijsveld te ondersteunen bij het gebruik van ICT binnen het onderwijs.
Om interactief afstandsonderwijs te ondersteunen werden reeds tal van maatregelen voorzien vanuit onderwijsverstrekkers, naast de infrastructurele ondersteuning en stappenplannen onder impuls van het Kenniscentrum Digisprong. Ook vanuit wetenschappelijke invalshoek is er werk gemaakt van een evidence-based praktijkgids voor leerkrachten om op een kwaliteitsvolle manier het interactief afstandsonderwijs verder uit te bouwen.

Met het decreet over de relancemaatregelen worden extra nascholingsmiddelen voorzien aan het onderwijspersoneel om ICT-opleidingen te volgen. Dit versterkt de deskundigheid van het schoolteam op het vlak van ICT-competenties. Ter ondersteuning van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het secundair onderwijs is een bijkomend nascholingsbudget voorzien van 120 euro per organieke voltijdse betrekking. Deze middelen worden uitbetaald in de vorm van gekleurde nascholingsmiddelen. De scholen en centra kunnen op die manier samen met hun personeel hun (ICT-)professionalisering zelf in handen nemen en nagaan welke opleidingen voor hun personeel en binnen de schoolcontext of centrumcontext interessant zijn.

Daarnaast besliste de Vlaamse Regering in het kader van cao XII ICT-materiaal te voorzien voor leerkrachten. In totaal werd hiervoor 85 miljoen euro voor vrijgemaakt.

De investering in het nascholingsbudget en het ICT-materiaal maken professionalisering van de school en het onderwijspersoneel op vlak van ICT-competenties mogelijk. Het is bij uitwerking van de professionalisering in het kader van het referentiekader onderwijskwaliteit (OK) belangrijk dat de school een systematisch professionaliseringsbeleid ontwikkelt. Hierbij staan de professionaliseringsnoden van de teamleden en de prioritaire doelen van de school centraal.

Gezien de grote investeringen die op het vlak van ICT- infrastructuur en -professionalisering recent zijn gebeurd heeft dit decreet geen bijkomende budgettaire impact.

C. Totstandkomingsprocedure

De coronapandemie heeft veel scholen doen kennis maken met digitaal afstandsonderwijs. Uit OBPWO-onderzoek blijkt dat er nood is aan een structureel kader voor de invoering van afstandsonderwijs.[6] De onderzoekers bevelen in hun

[6] OBPWO 2022, Thema 7 : gecombineerd leren (blended learning) in het secundair onderwijs: afrondende reflectie, p.137.

afrondende reflectie aan om ook het wetgevend kader, waarin het potentieel van de combinatie van contactonderwijs en interactief afstandsonderwijs (blended learning) kan worden uitgewerkt, de nodige aandacht te geven met het oog op een meer structurele implementatie van blended learning na de COVID-19-crisis.

Bij de totstandkoming van het ontwerp van decreet werd het Agentschap voor Onderwijsdiensten en de Onderwijsinspectie om een uitvoerbaarheidstoets gevraagd. Met de bemerkingen werd rekening gehouden bij het uitwerken van de bepalingen in het ontwerp van dit decreet. Dit decreet en het implementeren van afstandsonderwijs heeft een impact op jongeren, daarom werd een JoKER advies aangevraagd.

De Vlaamse Onderwijsraad werd om een advies gevraagd bij het voorontwerp van decreet.

D. Reactie op het advies van de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) bracht haar advies uit op 27 september 2022. De VLOR onderschrijft grotendeels de basisvoorwaarden en verplichtingen voor de organisatie van het interactief afstandsonderwijs, en benadrukt bijkomend 4 uitgangspunten: 1) bij de organisatie van het interactief afstandsonderwijs dient steeds het belang van de leerling voorop te staan, 2) de organisatie dient te vertrekken vanuit een participatie en is gedragen, 3) de organisatie vertrekt vanuit pedagogische overwegingen en 4) interactief afstandsonderwijs verloopt met dezelfde kwaliteitsvereisten en kwaliteitszorg als contactonderwijs. Deze uitgangspunten zijn in lijn met de beleidsdoelstellingen die reeds bij aanvang voorop werden gesteld. Ook de decreetgever wenst voldoende garanties te bieden om hybride onderwijs op een gedragen en kwaliteitsvolle wijze te laten organiseren, met oog voor alle betrokken actoren.

De VLOR gaf in haar advies echter ook aan dat er geen consensus werd gevonden inzake de verhouding van interactief afstandsonderwijs. De vakorganisaties, samen met GO! Ouders en het Netwerk tegen Armoede geven aan de maximumgrenzen van 50% niet te ondersteunen, en pleiten voor een (aanzienlijke) verlaging en diversifiering naargelang de graad waarin de leerling zich bevindt. De andere partners wensen de 50% wel te behouden, en verwijzen daarbij naar het beleidsvoerend vermogen van elke school.

Naar aanleiding van dit advies, en naar aanleiding van de daaropvolgende onderhandelingen met sociale partners, werd het ontwerp van decreet aangepast op volgende punten:

- Het hybride onderwijs wordt enkel voorzien in het gewoon secundair onderwijs, en niet in het buitengewoon secundair onderwijs (m.u.v. opleidingsvorm 4) of stelsel voor leren en werken;
- de maximumgrens voor de component van het interactief afstandsonderwijs varieert per graad, met in de eerste graad een maximum van 20% van de onderwijstijd, de tweede graad 30% en de derde graad 40%;
- bovenstaande maximumgrenzen zijn niet van toepassing voor opleidingen in het kader van het topsportconvenant, de opleiding "ballet" en de opleiding HBO5-verpleegkunde.

E. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit ontwerp van decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 2
Het school- of centrumreglement verduidelijkt steeds de basisprincipes met betrekking tot de leerlingevaluatie, en dit met inbegrip van de leerstofonderdelen die volgens interactief afstandsonderwijs worden aangeboden, wanneer dit van toepassing is in de school of het centrum.

Artikel 4
Dit artikel bakent de algemene opzet van hybride onderwijs, en de plaats van het interactief afstandsonderwijs, af. Er wordt bepaald dat, wanneer men interactief afstandsonderwijs organiseert, dit steeds in combinatie met contactonderwijs dient te worden aangeboden. Er is geen mogelijkheid tot het aanbieden van het gehele curriculum via interactief afstandsonderwijs. De verhouding waarbinnen deze beide componenten worden georganiseerd, wordt overgelaten aan de autonomie van de school of het centrum, met een maximum van 40 procent interactief afstandsonderwijs op schooljaarbasis voor leerlingen in de derde graad, 30 procent in de tweede graad en 20 procent voor leerlingen in de eerste graad (en het onthaaljaar) van het voltijds gewoon secundair onderwijs. Deze maxima zijn ook van toepassing binnen het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4. De maxima zijn niet van toepassing op structuuronderdelen met in de benaming "topsport", die vallen onder toepassing van het gesloten topsportconvenant, het structuuronderdeel "ballet" en de opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs. Gezien de specifieke context, volgt een verhouding afstandsonderwijs uit een analyse van individuele cases. Ook hier dient evenwel steeds een combinatie van afstandsonderwijs en contactonderwijs te zijn.

Wanneer de structuuronderdelen duaal worden ingericht dient het percentage te worden beschouwd op de tijd die de leerling binnen dit systeem in een lescomponent doorbrengt. Enkel voor een duaal ingericht structuuronderdeel kan een centrum voor deeltijds onderwijs of een centrum voor de vorming van zelfstandigen en KMO hybride onderwijs organiseren.

Ook de wijze van organisatie van het interactief afstandsonderwijs, synchroon of asynchroon, alsook de keuze tot het aanbieden aan een leerlingengroep of individuele leerling behoort tot deze autonomie. Deze autonomie moet de ruimte bieden om gedifferentieerd in te spelen op de noden en competenties van de betrokken leerling en leerkracht.

Hybride onderwijs wordt georganiseerd tijdens de voorziene schooltijd. Dat betekent dan ook dat interactief afstandsonderwijs niet wordt geacht te worden gevolgd na de schooluren. Het aanbieden tijdens de voorziene schooltijd past binnen de organisatie van de school op niveau van de leerling, maar ook op niveau van het personeelslid. Het maakt een deconnectie van leerling en personeel na de schooluren mogelijk.

Het aanbieden van interactief afstandsonderwijs is mogelijk voor alle graden binnen het secundair onderwijs, zowel in het voltijds gewoon secundair onderwijs als in het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de organisatievorm - duaal of niet-duaal (met uitzondering van de tijd) – of de finaliteit van een structuuronderdeel. Ook voor Se-n-Se-opleidingen is interactief afstandsonderwijs mogelijk.

Hoewel interactief afstandsonderwijs kan worden aangeboden binnen deze onderwijsvormen, hoeft dit niet steeds voor de gehele onderwijsvorm of het integrale structuuronderdeel te zijn. Uiteraard dient bij de afweging om al dan niet voor interactief afstandsonderwijs te kiezen rekening worden gehouden met het leerlingenprofiel en de mate waarin zij op zelfstandige basis het onderwijs op afstand kunnen volgen.

Artikel 5

Wanneer een school of centrum kiest voor de organisatie van interactief afstandsonderwijs, moet er aan een minimumset van voorwaarden worden voldaan. Zo dient elke school of centrum voorafgaand aan de implementatie een beginsituatieanalyse te maken. Deze analyse heeft aandacht voor de infrastructurele vereisten en beschikbaarheid, zowel voor wat betreft de leerling die gebruik zal maken van het interactief afstandsonderwijs, als de leerkracht die dit interactief afstandsonderwijs zal aanbieden. Naast de infrastructurele analyse is het echter ook van belang een analyse te maken van de competenties van leerling en leerkracht. Deze competenties dienen in lijn te zijn met de vereisten die interactief afstandsonderwijs stelt (zelfstandigheid, ict-vaardigheden, etc.).

De beginsituatieanalyse vormt het vertrekpunt voor de uitbouw van een gedragen visie op interactief afstandsonderwijs en bijhorende doelstellingen. De school of het centrum ontwikkelt voor zichzelf een visie en doelstellingen op het interactief afstandsonderwijs. Deze visieontwikkeling mag niet leiden tot bijkomende administratieve lasten. De vorm waarin deze visie en doelstellingen worden opgenomen, wordt aan de autonomie van de school of centrum overgelaten. Net zoals voor het contactonderwijs, kiest de school of het centrum ook voor wat betreft het interactief afstandsonderwijs zelf de wijze waarop ze de kwaliteit ervan ontwikkelt en borgt. In de visieontwikkeling staat dan ook het ontwikkelingsgericht perspectief voorop. Deze ontwikkeling van visie en bijhorende doelstellingen, vertrekkende vanuit de beginsituatieanalyse, moet garanties bieden op een weloverwogen keuze voor interactief afstandsonderwijs.

De school of het centrum voorziet in een eigen ruimte waar de leerling kan deelnemen aan het interactief afstandsonderwijs, wanneer uit de beginsituatieanalyse blijkt dat niet elke leerling thuis over voldoende leerruimte beschikt. Zo moeten voldoende garanties worden geboden op de participatiekansen van de leerling en het verzekeren van het leerrecht van elke leerling.

Artikel 6

Wanneer een school of centrum interactief afstandsonderwijs organiseert, wordt het schoolreglement of centrumreglement aangevuld met bepalingen die leerlingen en ouders moeten informeren over de wijze waarop het interactief afstandsonderwijs wordt georganiseerd doorheen het schooljaar. Het schoolreglement of centrumreglement geeft duidelijk mee voor welk structuuronderdeel interactief afstandsonderwijs wordt georganiseerd. Het schoolreglement of centrumreglement verduidelijkt ook of dit interactief afstandsonderwijs wordt voorzien voor een groep leerlingen, dan wel voor individuele leerlingen. Het school- en centrumreglement maakt bovendien duidelijk dat het interactief afstandsonderwijs ook op de school of het centrum kan worden gevolgd.

Artikel 7

Als een school of centrum interactief afstandsonderwijs organiseert, worden de nodige afspraken met betrekking tot de personeelsleden opgenomen in het arbeidsreglement. In dit arbeidsreglement wordt verduidelijkt op welke wijze de personeelsleden zullen ingezet worden in het kader van dit interactief afstandsonderwijs. Een wijziging aan het arbeidsreglement wordt steeds onderhandeld binnen het lokaal comité.

Het organiseren van interactief afstandsonderwijs heeft geen invloed op de prestatienoemers van de personeelsleden.

Artikel 8

Met dit artikel voeren we een eenmalige evaluatie in, vijf jaar na de inwerkingtreding van het decreet. In het schooljaar 2027-2028 zal de inhoud van

de artikelen uit het decreet hybride onderwijs geëvalueerd worden, met het oog op een mogelijke bijsturing. De termijn van 5 jaar is een gebruikelijke termijn in onderwijsdecreten. Deze periode is noodzakelijk om een beleidsmaatregel te kunnen implementeren en vervolgens te evalueren. De Vlaamse Regering kan nog andere thema's bepalen die in deze evaluatie opgenomen worden.

Artikel 9

Het decreet treedt in werking op 1 september 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS